

ผลการจัดการเรียนการสอนภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
รายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญ
THE EFFECT OF TEACHING AND LEARNING BASED ON THAILAND HIGHER
EDUCATION QUALIFICATIONS FRAMEWORK IN COURSE OF 241307
LEARNING PROCESS ACCORDING TO THE STUDENT CENTERED TEACHING

ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์¹

Teerachai Nethanomsak¹

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามการรับรู้ของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 79.96 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 70 ($\bar{X} = 35.98$, S.D. = 1.85, คะแนนเต็ม 45 คะแนน) โดยมีจำนวนนักศึกษาผ่านเกณฑ์ 47 คน คิดเป็นร้อยละ 97.92 จากทั้งหมด 48 คน ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 และระดับการรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.35)

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการจัดการเรียนรู้

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the learning outcomes of students in the Higher Education Qualification Framework. Moreover, to study for the current state of teaching and learning in course according to the student-centered approach as perceived by the students. The results found that the average score of students' achievement was 79.96%, that higher than the criterion of 70% ($\bar{X} = 35.98$, SD = 1.85, full scores = 45) for 47 students or 97.92% of overall with 48 students was passed the establishment criterion of 80%, finally the level of perception on instructional activity according to student-centered approach was found at a high level ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.35).

KEYWORDS: Student-Centered Teaching Indicators, Learning Process

บทนำ

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร่วมกับการพิจารณาตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา และมีการประกาศใช้หลักสูตรมาตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2556 โดยรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มสาระวิชาชีพครู เป็นรายวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกสาขาวิชาต้องลงทะเบียนเรียน ได้จัดการเรียนการสอนเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2558 เป็น

¹Corresponding author: teenet@kku.ac.th

ต้นมา โดยผู้สอนได้มีการจัดทำรายละเอียดของรายวิชา (Course Specification หรือ มคอ 3) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้ระบุสาระสำคัญของแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ดังปรากฏในเอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (มคอ 2) ของทุกสาขาวิชาครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ทักษะการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นแล้ว การจัดการเรียนการสอนรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในทุกสาขาวิชา

การจัดทำและออกแบบรายละเอียดของรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะที่ได้รับมอบหมายจากคณะ ให้เป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานรายวิชา ได้มีการจัดประชุมคณะผู้สอน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถตามที่ระบุไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษา และด้วยความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังที่ ทวีชัย บุญเดิม (2545) ได้กล่าวไว้ว่า อุดมศึกษา คือ การศึกษาประวัติ ประสพการณ์ และทักษะการแก้ปัญหาที่ยากและซับซ้อน ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ อุดมศึกษาจึงต้องเป็นการศึกษาที่ฝึกทักษะและกลยุทธ์ของการแก้ปัญหาโดยกระบวนการศึกษาค้นคว้าและวิจัยอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวิธีที่ได้ผ่านการทดลองปฏิบัติมาเป็นอย่างดี และเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีข้อมูลหลักฐานทางวิชาการและวิชาชีพประกอบ มิใช่การเดาสุ่ม หรือการลองผิดลองถูก คณะผู้สอนจึงพิจารณาเห็นร่วมกันว่า รายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ควรมีฐานคิดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากกว่าการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอน เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น รวมถึงการวัดและประเมินผลที่มุ่งการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) มากกว่าการประเมินเพื่อสรุปรวบยอด (Summative Assessment) น่าจะเป็นแนวคิดหลักสำคัญที่นำมาใช้ในการออกแบบรายละเอียดของรายวิชานี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่ กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ และ สุลัดดา ลอยฟ้า (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนจาก “การให้ความรู้” ไปสู่ “การก่อให้เกิดการเรียนรู้” โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ถือเป็นรายวิชาที่นักศึกษาควรจะได้ต้นแบบของแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และในการประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษาได้ในอนาคต ดังนั้นวิธีสอนของผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนจากการบรรยายอย่างเดียว และการสาธิตที่เป็นการป้อนความรู้ ไปสู่การจัดประสบการณ์จากสถานการณ์จริง ให้ผู้เรียนมีกิจกรรม ให้ซักถาม แลกเปลี่ยน อภิปราย เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ฝึกปฏิบัติ เชื่อมโยงและสรุปความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง บรรยากาศของการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนไปจากบรรยากาศที่เงียบๆ มีปฏิสัมพันธ์น้อย ไม่น่าเรียน ห่วงเหิน กดดั้น ไปสู่บรรยากาศที่น่าสนใจ ชวนติดตาม น่าเรียน เป็นกันเอง ใกล้ชิด มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับสภาพจริง ได้รับการกระตุ้นให้คิดและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองมากขึ้น เน้นปฏิสัมพันธ์รอบด้าน การใช้สื่อการสอนก็จะมีลักษณะและวิธีการที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสัมผัสและสัมผัส โดยให้สถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้ชิดกับความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนั้น การประเมินผลที่เป็นการประเมินของผู้สอนฝ่ายเดียว จะเปลี่ยนไป

เป็นการประเมินผลที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันวางแผนและรับรู้วิธีการประเมิน ไม่ประเมินเฉพาะความรู้แต่ประเมินความคิด โดยประเมินจากสภาพความเป็นจริง และพิจารณาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วย สิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงถือเป็นต้นทุนสำหรับนักศึกษาที่จะได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี เกี่ยวกับการออกแบบ และวางแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การเรียนในรายวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่สูงขึ้น ตลอดจนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การได้รับแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงถือเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติของรายวิชา

ดังนั้น เพื่อเป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการนำตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) มาใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบรายวิชาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนนี้ขึ้น ผลวิจัยที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานวางแผนการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
2. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา ตามตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามการรับรู้ของนักศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. จำนวนนักศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งกลุ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. ระดับการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวบ่งชี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ต่ำกว่าระดับมาก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนและผู้สอนที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทผู้เรียนเป็นผู้ใช้กระบวนการและทักษะในการแสวงหาความรู้ ผ่านกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวทางของตัวบ่งชี้ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) กำหนดขึ้น

2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรายละเอียดของรายวิชา (มคอ. 3) ที่ยึดตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวทางภายใต้ความรับผิดชอบตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนผังกระจายความรับผิดชอบของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. การรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทผู้เรียนเป็นผู้ใช้กระบวนการและทักษะในการแสวงหาความรู้ ผ่านกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ

สอน โดยสามารถวัดระดับของการรับรู้ได้จากแบบประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามการรับรู้ของนักศึกษา

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณภาพผลการเรียนรู้ที่พิจารณาจากคะแนนความรู้ความเข้าใจตามข้อบ่งชี้เนื้อหาสาระในรายวิชา 241307 ซึ่งสามารถประเมินได้จากแบบทดสอบกลางภาคและแบบทดสอบปลายภาค และผลการประเมินภาระงานรวบยอดซึ่งประเมินจากแนวทางการให้คะแนนที่ผู้สอนรายวิชา 241307 ร่วมกันพัฒนาขึ้น โดยจำนวนนักศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งกลุ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กำหนดจากกลุ่มเรียนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประจำภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2558 ในกลุ่มเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบสอน ซึ่งได้แก่ นักศึกษากลุ่มเรียนที่ 5 ประกอบไปด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา เอกเดี่ยวเคมี จำนวน 16 คน และคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 32 คน รวมทั้งหมด 48 คน

2. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยระดับพื้นฐานของการทดลอง (Pre-Experimental Design) ตามแบบแผนการวิจัยแบบ One-Short Case Study

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 56 ชั่วโมง เป็นการจัดทำขึ้นตามแนวทางการจัดทำรายละเอียดของรายวิชา (มคอ. 3) ที่ฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ และสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ (2552) ได้กำหนดไว้ ร่วมกับการยึดตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย

1) ตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านผู้เรียน

- 1.1) ได้มีโอกาสวางแผนร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันในการเรียนรู้
- 1.2) ใช้ความรู้ที่มีมาก่อนเชื่อมโยงการเรียนรู้ใหม่ได้อย่างมีความหมาย
- 1.3) ฝึกการคิด และการกระทำกับประสบการณ์จริง
- 1.4) ฝึกการคิดหลากหลาย คิดไกล คิดกว้าง และคิดถึงการประยุกต์ใช้
- 1.5) มีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกับกลุ่มเพื่อน
- 1.6) ได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
- 1.7) มีการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
- 1.8) มีการแสดงความคิดเห็นจากการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเขียนและการอธิบาย อภิปราย และการนำเสนอ
- 1.9) มีความสุขในการเรียนรู้

2) ตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านผู้สอน

- 2.1) วางแผนร่วมกับผู้เรียนในการตั้งจุดประสงค์ รูปแบบและลักษณะของกิจกรรม

- 2.2) เตรียมการวัดประเมินผล โดยให้ผู้เรียนมีการสรุปข้อความรู้ สะท้อนผลการเรียนรู้ และเก็บใจความสำคัญ
- 2.3) เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน
- 2.4) จัดกลุ่มให้เรียนรู้และร่วมมือกันเรียนรู้
- 2.5) เปิดโอกาสให้ซักถาม และให้เวลาในการคิดสม่ำเสมอ
- 2.6) ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนและระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
- 2.7) ให้มีการนำเสนอผลงาน
- 2.8) ทำบรรยากาศให้อบอุ่นเป็นกันเองไม่เครียด
- 2.9) กระตุ้น และเสริมแรงผู้เรียนสม่ำเสมอ
- 2.10) ส่งเสริมการคิดโดยวิธีการหลากหลาย
- 2.11) มีการให้ทำกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
- 2.12) มีตัวอย่างที่เป็นประสบการณ์จริง

ดังมีรายละเอียดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่ระบุไว้ในข้อ 1) และ 2) ซึ่งสอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 5 ด้าน คือ ด้านที่ 1 คุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับข้อ 1.8) 1.9) 2.4) ด้านที่ 2 ด้านความรู้ สอดคล้องกับข้อ 1.1) 1.2) 2.1) 2.2) 2.12) ด้านที่ 3 ทักษะทางปัญญา สอดคล้องกับข้อ 1.3) 1.4) 2.9) 2.11) ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ สอดคล้องกับข้อ 2.3) 2.4) 2.8) ด้านที่ 5 ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับข้อ 1.6) 1.7) 2.6) 2.7) 1.8) จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจำแนกเป็นรายแผน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามรายแผน

แผน	เนื้อหาสาระ	ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมง
1	1. ขอบข่ายสาระของรายวิชา 2. ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.1/1.2/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.1/2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.8/2.9	4
2	ทฤษฎีการเรียนรู้ 1. กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) 2. กลุ่มพุทธิปัญญานิยม (Cognitivism)	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.2/1.6/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.2/2.3/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/ 2.10/2.11/2.12	4
3	ทฤษฎีการเรียนรู้ 1. กลุ่มการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Cognitive Social Learning Theory) 2. กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) 3. กลุ่มรังสรรค์นิยม (Constructivism)	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.2/1.6/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.2/2.3/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/ 2.10/2.11/2.12	4

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามรายแผน (ต่อ)

แผน	เนื้อหาสาระ	ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมง
4	1. ความหมายของคำว่า การสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการสอน การออกแบบการสอน 2. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน 3. รูปแบบการเรียนการสอน	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.1/1.2/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.1/2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	4
5	1. การนำแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหาสาระ 2. การเลือกใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสม 3. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อ และการประเมินผลการเรียนรู้	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.1/1.2/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.1/2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	4
6	1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2. แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.2/1.3/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	4
7	1. การนำเสนอแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2. การประเมินตนเองและคนอื่นเกี่ยวกับนำเสนอแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.2/1.3/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	4
8	1. ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรสถานศึกษาและการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ 2. การจัดทำโครงสร้างรายวิชา	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.1/1.2/1.3/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.1/2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	4
9	1. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 2. ปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.1/1.2/1.3/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.1/2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	4

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามรายแผน (ต่อ)

แผน	เนื้อหาสาระ	ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมง
10	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 1. ความหมาย ความสำคัญ 2. องค์ประกอบ/ชนิดของแผนการจัดการเรียนรู้ 3. วิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 4. การเตรียมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 5. การประเมินผลการใช้แผนตามสภาพจริง เพื่อการจำแนกและพัฒนาผู้เรียน และการปรับปรุงการสอนของครูผู้สอน	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.1/1.2/1.3/1.4/1.5/1.6/1.7/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.1/2.2/2.3/2.4/2.5/2.6/2.7/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	4
11	การนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้และทดลองสอนแบบจุลภาคในชั้นเรียน	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.3/1.4/1.5/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.2/2.3/2.4/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	8
12	1. การสะท้อนผลการทดลอง 2. แนวคิดโรงเรียนเพื่อนเด็กกับการวางแผนและการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ 3. การสรุปรวบยอดองค์ความรู้ของรายวิชาได้	ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 1.1/1.2/1.3/1.4/1.5/1.6/1.8/1.9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน 2.1/2.2/2.3/2.5/2.6/2.8/2.9/2.10/2.11/2.12	8
รวม			56

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.2.1 แบบทดสอบกลางภาคและปลายภาคเรียน รายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยร่วมกับทีมผู้สอนเป็นผู้พัฒนาขึ้น โดยแบบทดสอบกลางภาคเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งหมด 60 ข้อ และข้อสอบปลายภาคเป็นแบบอัตนัยจำนวนทั้งหมด 3 ข้อ

3.2.2 แบบประเมินผลการะงานรวบยอด ประกอบด้วย 1) แบบประเมินผลการจัดทำโครงสร้างรายวิชา 2) เกณฑ์การประเมินผลงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ (พิมพ์เขียว) 3) แบบประเมินผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) แบบประเมินผลการสอนจุลภาค

3.2.3 แบบประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอน ตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบไปด้วย 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการให้ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน และตอนที่ 2 เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 ด้านตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ด้านผู้เรียน ประกอบไปด้วยรายการประเมิน จำนวนทั้งหมด 9 ข้อ และด้านผู้สอน ประกอบไปด้วยรายการประเมิน จำนวนทั้งหมด 12 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2558 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน 2558 รวมทั้งหมด 15 สัปดาห์ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน นักศึกษากลุ่มเป้าหมายแต่ละคนมีการเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ในบันทึกการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 ครั้ง

4.2 ทำการทดสอบกลางภาค ตามตารางการสอบที่กำหนดโดยสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงเดือนตุลาคม 2558

4.3 ประเมินภาระงานรวบยอดในช่วงสัปดาห์การสอน ที่ 9, 10, 11, และ 14

4.4 หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 15 ให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอน ตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.5 ทำการทดสอบปลายภาค ตามตารางการสอบที่กำหนดโดยสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงเดือนธันวาคม 2558

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

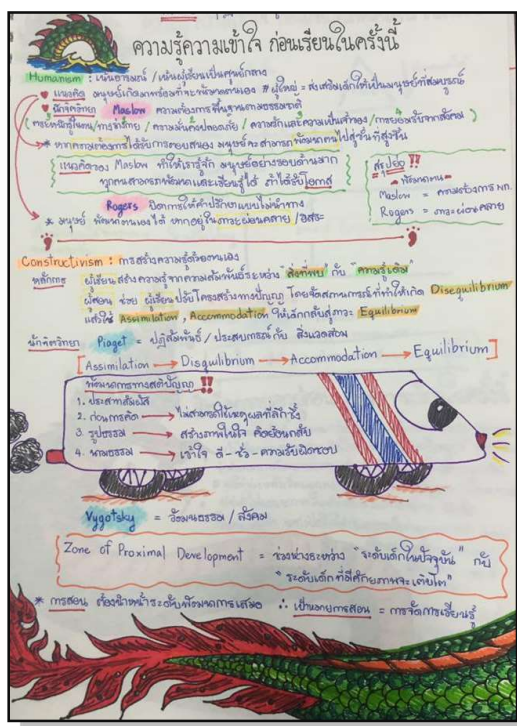
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอผลการวิจัย จำแนกตามลักษณะของข้อมูลการวิจัย 2 ลักษณะคือ การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบกลางภาคและปลายภาค และผลการประเมินภาระงานรวบยอดซึ่งประเมินจากเกณฑ์การให้คะแนน โดยการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการรับรู้ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จะนำไปพิสูจน์ตามข้อสมมติฐานการวิจัยโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย มีค่าเท่ากับ 35.98 ($\bar{X} = 35.98$, S.D. = 1.85) จากคะแนนเต็ม 45 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.96 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ จากจำนวนนักศึกษากลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 48 คน มีจำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 คน คิดเป็นร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์คะแนนผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 70 เท่ากับ ร้อยละ 97.92 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งในส่วนของความรู้ในเนื้อหาสาระที่ประเมินจากแบบทดสอบกลางภาคและปลายภาคและการปฏิบัติซึ่งประเมินจากภาระงานรวบยอด ซึ่งเป็นไปตามหลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ และ สุลัดดา ลอยฟ้า (2545) ได้กล่าวถึงจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเป็นผู้กระทำการเรียนรู้และเป็นไปอย่างตื่นตัว ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมที่ใช้ความคิด ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนความคิดจนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย พร้อมทั้งไปด้วยข้อมูลซึ่งมีลักษณะหลากหลายและกลุ่มเล็ก รวมทั้งมีความหลากหลายในวิธีการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยและทีมผู้สอนได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้อะไรก็ได้ และการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายการวิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาในกลุ่มเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบสอนอยู่นั้น ก็ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ จึงส่งผลต่อผลการวิจัยที่ทำให้เป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว

สอดคล้องกับผลการวิจัยในชั้นเรียนของ ญาณัญญา ศิริภักตร์ธาดา (2553) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาด โดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ที่ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาด โดยนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถทำข้อสอบหลังเรียนได้คะแนนสูงมากกว่าก่อนเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงผลการวิจัยของ จรีพร ศรีทอง (2557) ที่พบว่า หลังการบรรยายเรื่องการบริหารธุรกิจทั่วไป โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีกลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ (Team Assisted Individualization: TAT) ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจดีขึ้น สามารถวิเคราะห์ประเด็นคำถามได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น มีโอกาสคิด พูดแสดงออก แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือกันในการเรียน เป็นการเสริมทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นกลุ่ม

จากการพิจารณาถึงร่องรอยของความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย ที่ได้นำเสนอผ่านการสะท้อนผลการเรียนรู้ในบันทึกการเรียนรู้ นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถแสดงถึงความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลองค์ความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเองในรูปแบบที่น่าสนใจ ผลของการสะท้อนความรู้คิดดังกล่าวของนักศึกษาจึงเป็นหลักฐานที่ช่วยยืนยันให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาต่างๆ ได้ อย่างมีความหมาย ดังตัวอย่างบางส่วนของ การสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักศึกษาดังภาพที่ 1-2

ภาพที่ 1 บันทึกการเรียนรู้เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ของนักศึกษา

ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความพยายามในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ในเรื่องที่เรียน โดยนำเสนอผ่านการเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ในลักษณะของโครงสร้างทางความรู้พร้อมคำอธิบายที่พยายามนำเสนอด้วยการใช้คำที่เกิดขึ้นจากการตีความตามความเข้าใจของตนเอง เช่น การอธิบายถึง

พัฒนาทางสติปัญญาของ Piaget ในขั้น Concrete Operational Stage นักศึกษาใช้คำว่า “สร้างภาพในใจ คิดย้อนกลับ” หรือ คำว่า “การสอน” นักศึกษาให้คำจำกัดความที่สะท้อนถึงการเห็นความสำคัญของการวางแผนการสอนว่า จุดมุ่งหมายของการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนต้องท้าทายความสามารถของนักเรียน ดังข้อความที่นักศึกษาระบุว่า “การสอน ต้องนำหน้าระดับพัฒนาการเสมอ”

ภาพที่ 2 บันทึกการเรียนรู้เรื่องการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา

จากบันทึกการเรียนรู้เรื่องการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังปรากฏในภาพที่ 2 แสดงถึงสะท้อนถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำเสนอเป็นรูปภาพและคำอธิบายที่แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้จึงต้องถูกออกแบบให้สามารถใช้สอนจริง โดยนักศึกษาเชื่อมโยงกับเนื้อหาเรื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเอกของตนเองคือคอมพิวเตอร์ศึกษา ที่เป็นการแสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาว่า ถ้าโรงเรียนขาดแคลนคอมพิวเตอร์ (Don't have enough) แต่การสอนคอมพิวเตอร์ยังคงต้องสอนให้กับนักเรียน ผู้สอนต้องวางแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม แต่ยังคงนำพาผู้เรียนให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้เช่นเดิม (Don't worry I can help you my student)

จากตัวอย่างบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษาดังกล่าว จึงเป็นร่องรอยที่แสดงถึงผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ออกแบบกิจกรรมให้นักศึกษาได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย ทั้งจากการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและนำเสนอผลงาน รวมถึงการอภิปรายซักถามร่วมกันในชั้นเรียน ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ด้วยความเข้าใจและมีความหมาย และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความรู้และเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระดับการรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย พบว่า ระดับการรับรู้ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของรายวิชา 241307 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.35) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ ในตลอดช่วงหนึ่งภาคการศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่แล้วรับรู้ได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ด้วยความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ออกแบบให้ใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การที่ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงเพื่อจัดทำภาระงานรวบยอดทั้งชิ้นงานกลุ่มและชิ้นงานเดี่ยวด้วยตนเอง รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยพยายามใช้คำถามกระตุ้นความคิด การสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ที่มีความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละคาบการสอน จึงส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของนักศึกษา จึงกล่าวได้ว่าการสอนที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบวางแผนมาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลต่อคุณภาพของการสอนที่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ตามที่ สมชาย รัตนทองคำ (2545) ได้นำเสนอถึงขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ว่าประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ขั้นเตรียม ซึ่งมีแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยป้อนเข้าสำคัญ 2) ขั้นดำเนินการ ถือเป็นกระบวนการของระบบ เป็นการดำเนินการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่วางไว้ และ 3) ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไข ผลจากการประเมินจึงแสดงถึงผลลัพธ์ของระบบการเรียนการสอน ดังนั้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากระบบการเรียนการสอน จึงเกิดขึ้นโดยตรงจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ และจากสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักศึกษา แสดงให้เห็นถึงการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น

“การเรียนในครั้งนี้น่าสนุก ชอบที่มีการให้แบ่งกลุ่มและออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน”

(บันทึกการเรียนรู้ 426 สัปดาห์ที่ 2)

“ชอบที่เป็นการให้ผู้เรียนหารูปแบบการสอนการออกแบบชั้นเรียนเพื่อนำเสนอแลกเปลี่ยนกัน ทำให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกัน เกิดโครงสร้างความรู้ใหม่มากขึ้น”

(บันทึกการเรียนรู้ 431 สัปดาห์ที่ 7)

“ได้ปฏิบัติจริงสนุกดีค่ะ แต่มันมีเวลาจำกัดในการออกแบบทำให้ออกแบบพิมพ์เขียวในห้องเรียนยังไม่ดีเท่าไรค่ะ”

(บันทึกการเรียนรู้ 432 สัปดาห์ที่ 9)

“เป็นการเรียนที่สนุกมากครับ ได้ความรู้ ถึงจะเป็นวิชาเรียนที่ค่อนข้างยาวหลายชั่วโมงแต่ก็เป็นวิชาที่ไม่น่าเบื่อ ได้เรียนรู้จากทั้งกลุ่มตัวเองและกลุ่มเพื่อนๆ การนำเสนอ micro teaching ของแต่ละกลุ่ม ทำให้เราได้สังเกตจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และสามารถนำไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้”

(บันทึกการเรียนรู้ 178 สัปดาห์ที่ 11)

ข้อสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างกว้างขวางของนักศึกษา ยังสอดคล้องกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้ที่มีระดับการรับรู้มากที่สุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน ข้อที่ 5 มีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกับกลุ่มเพื่อน ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน ข้อที่ 13 จัดกลุ่มให้เรียนรู้และร่วมมือกันเรียนรู้ และ ข้อที่ 16 ให้มีการนำเสนอผลงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้ง 3 ตัวบ่งชี้ ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณาระดับการรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีระดับการรับรู้ต่ำที่สุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน ข้อที่ 7 มีการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.76) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 12 แผนแล้ว พบว่า มีจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด จำนวน 8 แผน ที่มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ส่งเสริมการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ในขณะที่ตัวบ่งชี้อื่นๆ จะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้ต่างๆ ตั้งแต่ 10 แผนขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับข้อสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนบางส่วน ที่แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เรื่องการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ถือเป็นตัวบ่งชี้ที่มีระดับการรับรู้ต่ำกว่าตัวบ่งชี้ข้ออื่น เช่น

“การเรียนรู้แบบให้เพื่อนออกมาอธิบายมีข้อดีที่ทำให้ได้คิดตาม แต่อาจจะยังทำให้ไม่เข้าใจในเรื่องนั้นจริงๆ อยากให้อาจารย์อธิบายเพิ่มต่อจากเพื่อนให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจต่อไปได้เรื่อยๆ อาจารย์ยกตัวอย่างเอามาเปรียบเทียบให้เข้าใจดีแล้วละ แต่อยากให้เพิ่มขึ้นอีกในคำที่เข้าใจยากๆ”

(บันทึกการเรียนรู้ 226 สัปดาห์ที่ 3)

“เอกสารที่อาจารย์แจกมาครั้งที่แล้ว อ่านแล้วบางที่ยังไม่ค่อยเข้าใจ ยังไม่ชัดเจนในบางส่วน หากไม่เข้าใจเรียนถ้าอ่านแค่เอกสารจะไม่ค่อยเข้าใจเท่าที่ควรละ”

(บันทึกการเรียนรู้ 436 สัปดาห์ที่ 8)

“อยากได้ตัวอย่างที่หลากหลายเพื่อศึกษาในการทำงาน”

(บันทึกการเรียนรู้ 435 สัปดาห์ที่ 9)

“เนื่องจากการออกแบบหน่วยการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ละเอียดและต้องอาศัยข้อมูลเยอะ จึงอยากให้อาจารย์เพิ่มเวลาและยืดหยุ่นให้มากขึ้น”

(บันทึกการเรียนรู้ 180 สัปดาห์ที่ 10)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการนำตัวบ่งชี้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ
2. การสร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียนและนอกห้องเรียน ที่ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ ความเป็นกันเอง และมีความสุขสนุกสนาน ผ่อนคลาย เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น
3. กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนควรตระหนักถึงวิธีการแบ่งกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือและเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านอื่นๆ อันเป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กับตัวแปรด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือตัวแปรด้านคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียน
3. วิจัยติดตามผลความคงทนในการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถของผู้เรียนในการนำความรู้จากรายวิชานี้ไปประยุกต์ในรายวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- กิงฟ้า สินธุพงษ์ และสุลัดดา ลอยฟ้า. (2545). ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ใน ไพศาล สุวรรณน้อย (บรรณาธิการ). *คู่มือการพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. (73-83).
ขอนแก่น: ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จรีพร ศรีทอง. (2557). การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ (MGT 1001) เรื่องการบริหารธุรกิจทั่วไป ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิธีกลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ (Team Assisted Individualization: TAT). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ญาณัญญา ศิริภักดิ์ธาดา. (2553). รายงานการวิจัยในชั้นเรียนระดับอุดมศึกษา การพัฒนาพฤติกรรม การเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาด โดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทวีชัย บุญเติม. (2545). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอุดมศึกษา. ใน ไพศาล สุวรรณน้อย (บรรณาธิการ). **คู่มือการพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. (1-16). ขอนแก่น: ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ และสำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ. (2552). **การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและขออนุมัติหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552**. ขอนแก่น: ฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์. (เอกสารอัดสำเนา).
- สมชาย รัตนทองคำ. (2545). **การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้: ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.